

ГОРАН ПЕТРОВИЋ
ПРИЧА О ПРИЧАЊУ

Верује се, или се макар прича, да је некада давно постојао некакав кнез који се никуда није мицао из своје палате, већ је предвајао доколицу, а и хранио таштину, тако што је страсно премеравао све што је поседовао – колико је овога у оставама, а колико онога у стајама, докле се простире његово имање, а докле глас о његовом богатству... Лично је, каже повест, пребројао и пописао сваку обрву у веђама своје лепе жене, сваки одсјај у њеним очима, сваки њен уздах, па онда сваки драги камен, сваки жежени дукат, напослетку и сваку бакрену парицу у угловима ризнице... Лично је, наставља повест потанко, измерио сваки риф свиле, тежину сребрног свећњака, запремину ћупа за мед или бачве за вино, па и обим паучине у лагумима испод палате... Свакодневно су том охолом кнезу, приповеда се надаље, долазили разни намештеници задужени за ово или оно, подносећи му извештаје, где је заплакало новорођенче, где се огласило звоно за умрле, колико је које рибље млађи у господаревим потоцима, колико се зрневља заметнуло у класју ражи или пшенице, колико су гранули храстови од јуче, колико је пак излеглих фазана, проходалих зечева и окота друге дивљачи у његовим луговима и шумама... Па су стизали, разуме се, и доушници да пријаве сваки залогај, сваки шапат, сваку клетву и свако ћутање поданика... А од те силне свите, највише су се намножили писари, њих на стотине и стотине је водило, те изјутра, у подне и навече изводило дугачке, сложене рачуне... Одужили су се пописи кнежеве имовине, највећа соба у двору беше одређена за књиге и свитке, а нешто мања за спискове тих књига и свитака, док је трећа служила за спискове спискова, и тако даље, и тако даље, закључно са једном пречетвореном тапијом на баш све, тапијом такође утврђене величине, који је кнез држао испод узглавља у својој ложници, треба ли додати – у ложници тачно дванаест скокова дужине, девет корачаја ширине и седамхвати висине.

Па опет, једанпут, морао је да осване дан када је све било забележено, све измерено и пребројано, ништа више није имало да се пописује, ништа ново да се додаје, за све се тачно знало где је и колико је. Тако се самољубиви кнез нађе у недоумици, живот му се учини потрошеним, а сваки час очајнички бесмисленим. Осим, помисли тада – осим што није знао, паде му на ум спасоносна мисао – осим што није знао тежину приче. Дабоме, приче о себи, јер га је тежина те приче једино и занимала.

Саветовао се кнез са многима – како измерити причу? Стављао је на један крај теразија своје пописе укоричене у набрекле књиге, а на други исте такве књиге празних листова. Али, разлика је била једнака само тежини утрошеног мастила. Мерио је он празну боцу, те би у њу рекао своје име и племићке титуле, али је разлика била таман као када се реч претвори у дах, а дах у капљу воде, росицу на стакленом зиду оне боце. Пробао је разне начине и лукавства, али до размере приче није могао да дође док се не досети да нађе човека исте тежине, да том и таквом исприча своју причу и да онда види за колико ће онај други да претегне.

– А, богме, сигурно је да неће мало, само када чује шта све поседујем! – наглас је рекао, пре но што је заповест издао.

Размилеше се намештеници по кнежевини, трагаше за таквим и таквим господаревим парњаком, меркаше од ока овога и онога, па напослетку, у једном пуком свратишту, нађоше скитницу или ходочасника који се по тежини није разликовао ни за број слова у имену, звао се наиме као и господар, смо што није био господар ама баш ничега, ако се

не рачуна да је својим животом сасвим сам располагао, ходајући по свету, тамо и овамо, како му се где прохте.

Већ у зору, испред палате, постављена је једноставна справа, коју деца зову клацкалицом. На једном њеном крају имао је седети кнез, на другом онај скитница. Замисао беше једноставна, први ће испричати своју причу, други ће је саслушати, па ће се онда видети за колико је претегао. И тако и би. Први је приповедао, други је слушао, јутро се померило ка подневу, сунце је достигло вршну тачку, а онда стало да омиче, већ се сумрак стао сукати на крајевима дана, али се ништа није догађало – равнотежа, без обзира на раскошну кнежеву причу, није била нарушена, клацкалица се није померала ни за трептај, ни горе, ни доле.

Пред само вече, сасвим промукао од дуга казивања и срџбе што његова прича не урађа видним помаком, кнез узвикну:

- Слушаш ли ти мене?
- Слушам, господару – узврати овај. – Помно слушам, могао бих све и да поновим...
- Али, то није могуће, толико сам тога вредног рекао, зар ни за завист да претегнеш од обиља моје приче...
- Твоја је прича, племенити кнеже, замашна – следио је одговор. –

Руку на срце, има је, има, живот ти није био сирот. Међутим, без обзира на њену тежину, ми остајемо на истом зато што си ти сам некако лакши док је неком причаш, а мени је за исто толико лакше док те слушам. Зато, иако се много тога у твојој причи збило, међу нама се ништа није променило. Ако не рачунаш да нам је обојници за причу лакше. А то никако није мало. Рекао бих да је сасвим довољно.

У исто време сишавши са справе, кнез и онај скитница се лагано, ногу пред ногу, упутише ка палати. Сада је други, онај што није поседовао силна имања, нешто потанко казивао првome, ваљда шта је све видео ходећи светом. И обојници је опет било подједнако лакше, како то и бива када неко некоме приповеда причу овакве или онакве садржине.

Извор: Горан Петровић, *Све што знамо о времену*, Народна књига – Алфа, Београд, 2003.